Asiantuntijakuuleminen Perustuslakivaliokunnassa

HE 100/2023 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta

12.2.2025

Puheenjohtaja Timo Helaniva, asiantuntija Merja Mattila

Ooutâst ry

9 artikla
YK:N JULISTUS ALKUPERÄISKANSOJEN OIKEUKSISTA

Alkuperäiskansoilla ja niihin kuuluvilla yksilöillä on oikeus kuulua alkuperäisyhteisöön tai -kansakuntaan kyseisen yhteisön tai kansakunnan perinteiden ja tapojen mukaisesti. Tämän oikeuden käyttämisestä ei saa seurata minkäänlaista syrjintää.

Kulttuurilla on suuri merkitys yhdistyksellemme ja yhteisöllemme. Emme voi hyväksyä tilannetta, jossa oikeuttamme ja mahdollisuuttamme saamelaiskulttuurin harjoittamiseen rajoitettaisiin.

Emme myöskään voi hyväksyä tilannetta, jossa saamelaiset jaetaan kahteen kastiin – niihin, joilla on äänioikeus ja niihin, joilla ei ole.

3 §:n kohta 2

ns. lappalaispykälän POISTAMINEN

saamelaiskäräjälaista

Loukkaa
alkuperäiskansaan kuuluvien metsä- ja inarinsaamelaisten
alkuperää ja syntyperää

Katkomalla juuret

metsä- tunturi ja kalastajalappalaisten jälkeläisiltä katkotaan mahdollisuus säilyttää alkuperänsä (sämmilâž) sämmelâž alkuperäiskansaan

Murtaa

alkuperäiskansaan kuuluvien metsä- ja inarinsaamelaisten
oikeuksia ja vapauksia
lainsäädännöllä

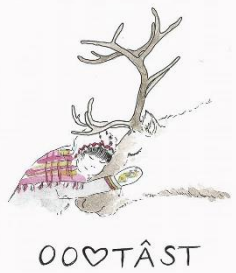
Tuhoaa

Suomen alkuperäiskansaan kuuluvien metsä- ja inarinsaamelaisten kulttuurin ja kielen

Vuosisadan suurin ihmisoikeusloukkaus

Eriarvostaa saamelaiset Suomessa, Yhdenvertaisuus lain edessä ja yhteiskunnassa puuttuu metsä- ja inarinsaamelaisilta

Suomen alkuperäisimmän saamelaiskansanosan KULTTUURINEN KANSANMURHA

Lakiuudistus

RIKKOO

EU ihmisoikeussopimusta (ART 8, 13, 14,17) (sitoo Suomea)

Perustuslakia (useita)

KP sopimusta (ART 25, 26, 27)

CERD Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva KV yleissopimus

Alkuperäiskansan julistus kaikkinensa koskee metsä- ja inarinsaamelaisia

METSÄ- JA INARINSAAMELAISET LAISET LAIN EDESSÄ - OIKEUKSIEN JA VAPAUKSIEN LOUKKAUKSET

PERUSTUS-LAKI

EU IHMIS-OIKEUS-SOPIMUS

KP- OIKEUDET

YK ALKUPERÄIS-KANSOJEN JULISTUS

Loukkauksien kohteena olevat oikeudet PeL 2 § 3 mom. *Julkisen vallan käytön* tulee perustua lakiin. Kaikissa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.
PeL 3 § 3 mom. *Tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuimina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus*
PeL 6 § 1 ja 2 mom. Yhdenvertaisuus lain edessä. *Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen… tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.*
PeL 8 § oikeusturvan takeet;
PeL 14 § 4 mom *Julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.*
PeL 15 §; Jokaisen omaisuus on turvattu. Oikeus alueenkäyttöön on lapinkylien erityisperusteinen oikeus.
PeL 17 § 3 mom. saamelaiset ovat alkuperäiskansaa
PeL 18 §; Elinkeinovapaus
PeL 21 §; Oikeusturva
PeL 22 §: Julkisen vallan on turvattava perus- oikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen
PeL 118 §: Vastuu virkatoimesta

SAAMELAIS-KÄRÄJÄLAKI

SaKäL 3§ 2 kohdan poistaminen tuottaa kahden kastin saamelaisia.

Saamelaiskäräjät eivät edusta kaikkia saamelaisia, huolimatta SaKäL 6 § SaKäL 6 §

Vaalioikeudet; saa olla saamelainen ilman äänioikeutta

RIKOSLAKI

KHOn oikeus-voimaiset ja pysyviksi tarkoitetut päätökset eivät merkitse mitään saamelaiskäräjille ja vaalilautakunnalle; .

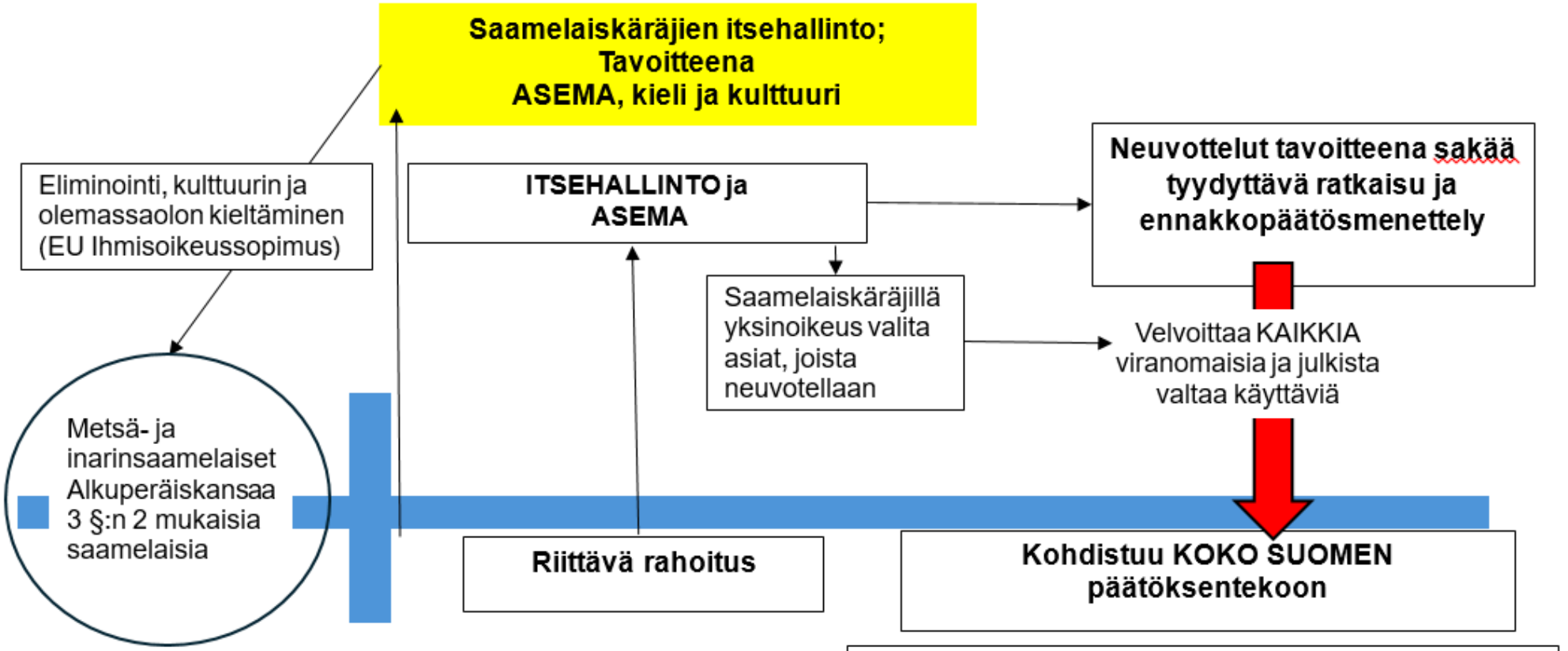
Omaisuuden suoja; PeL 15 §

EU ihmisoikeussopimus (Oikeus tehokkaaseen oikeussuojakeinoon ART 13, Syrjinnän kielto ART 14 §, Oikeuksien väärinkäytön kielto, ART17)
KP-sopimus (ART 25, 26 ja 27), Alkuperäiskansan julistus

Alkuperäiskansaan kuuluvat metsä- ja inarinsaamelaiset eivät ole yhdenvertaisia saamelaisia lain edessä ja saamelaisessa yhteiskunnassa

SAAMELAISKÄRÄJÄLAIN MUUTOSESITYS
HE 100:2023

Miten alkuperäiskansaan kuuluvien metsä- ja inarinsaamelaisten oikeudet turvataan, jos identiteettiin ja etnisyyteen kajotaan 3 § kohta 2 poistamisella?

Yhdenvertaisuus lain edessä kyseenalaistetaan (PeL 6)

Kyseessä on ihmisoikeusloukkaus, joka kohdistuu alkuperään, syntyperään ja lähenee rodullistamista (PeL 6 §)

Lakimuutos tarkoittaa uuden keskushallinnon muodostumista jukista valtaa käyttävien yläpuolelle.

Tarkoittaa vallan käyttöä koskien lainsäädäntöä, hallinnollisia päätöksiä ja muita toimenpiteitä

Viitteellisinä kohteina nimetään muun muassa energiasiirtoa, rahoitusta, tutkimusta, sosiaali- ja terveydenhuoltoa, alueidenkäyttöä

Kokonaiskuva Saamelaiskäräjien asemasta yhteiskunnassa

Mikä on liikaa?

Valtion rahoitus

Muu rahoitus

Poliittinen ote hallitusohjelma

Saamelaiskäräjälain uudistus-hanke

KV oikeus, tulkinta
YK
Saamelaisneuvosto

OM ote

EU

SAAMELAISTUTKIMUS LUO UUTTA SAAMELAISVALTIOTA

KULTTUURI JA KIELI
oma

Totuus- ja sovinto-komissio

tilattuja selvityksiä

SAAMELAIS- KÄRÄJÄT

Hakee yksinoikeutta saamelaisuuteen

MUUN SAAMEAISUUDEN KIELTÄMINEN on
. olemassaolon murtamista, rasismia
ihmisoikeuksien polkeminen
kulttuurista kansanmurhaa

MEDIA
YLE Sápmi - lehdistö
Saamelaiskäräjillä asema saamelaiskäräjien uutisointia

VALTA-ASEMA
Saamelaisopposition syrjäyttäminen →syrjintä,

Kaikelle julkiselle vallalle ja viranomaisille neuvotteluvelvoite, tavoitteena saamelais-käräjiä tyydyttävä ratkaisu saamelaisia tyydyttävä ratkaisu

ILMASTONMUUTOS
osallisuus neuvotteluihin
varaumat saamelaisille

ALUEENKÄYTTÖ
Määräävä asema
neuvotteluvelvollisuus
lupahallinto →suostumus

NEUVOTTELUT,
sopimukset ja eettiset sopimukset
MH, yliopistot

ELINKEINOT
pyrkimys määräävään aseman

PUKUKULTTUURI
symboli
metsäsaamelaisen kulttuurin häpäisy

MATKAILU

PORONHOITO

KALASTUS

KÄSITYÖT

METSÄTALOUS

